

կողմդ մի մեծ տարածութիւն այգիների, որ փըռ-
ված են լեռան հարթ սառողտի վրա, նոցա
մէջ ու ափկրին, ծառերի ստուերների տակ, այս
տեղ ու այն տեղ երևում են գիւղացւոց բնակա-
րանները և խանութները, նոցա շուրջը երևում
են իրանց կալօրակը և նոցա մէջ գործունեաց ու
ժիր գեղջուկներ կանգնած կամնասայլերի վրա,
արևակէզ պահուն կալսում են իրանց ձմեռուան
պաշարը: Կալերին կից, բաւականին մեծ տարա-
ծութիւնով ծաւալված են ամենասիրուն հարթ
ոսկէնման զաշտերը, որից նոր են հնձել հացն ու
գարին ու կորեակը: Խոկ այնուհետև, ոչ շատ հե-
ռու, արևելեան կողմից, արևմտեան ուղղութիւ-
նով, փուլված գնում է Եօրի գեաը իր համել ծըկ-
ներով: Ուրեմն ինչպէս տեսանք, կակաբէթ գիւ-

Նայերին վրացիներից, բայց այնպէս չեղաւ։ Հայ պառաւաները ոչինչ ընդհանուր չունեն վրացի պառաւաների հետ։ Նոցա վրա նայելով կարծում էք թէ նոքա Թիֆլիսի խեղճ թաղին են պատկանում և ոչ վրացու գիւղին, որոց թիւը հինգ անգամմայց էլ շատ է իրանցից։ Նոքա սիրով և մի առանձին աղջային համակրութիւնով էին շրջապատում ինձ և ինչ հարցմունք որ առաջարկում էին մեծ բաւականութիւնով էին պատասխանում և դարձեալ սպասում էին իմ կողմից նորանոր հարցմունքներին։ Նոյն օրը թագում էին նոյն գիւղի հայ քահանայ աէր Գրիգորին, որից ազատվելով ժողովուրդը շատ գո՞ էր։ Ժողովուրդը վրացակասոս է, և նոցա մանուկները թափառում են առանց ուսումի։

Սղնախի մասին այսքան որ քաղաքիս արևելեան կողմի գիւղերի մէջ տարածված է անսասունների հիւանդութիւնը, այնպէս որ մեծ տարածութեան վրա դաշտերի մէջ ածած են սատակած գոմէշների ու եզների դիակները և գարշելի զալրահուսութիւն են տարածում իրանց շուրջը։ Երկիւղ կայ տարափոխիկ հիւանդութեան։ Անսասունների սատակացնող ախտը արիւնախառն թանչ է և աչքերի մէջ զոյանում են որդունքը, որոնք ուտելով միսը՝ ծակելով հասնում են մինչեւ ականջները։ Ալիւրի պուտը այստեղ ծախում է 1 ր. 10 կ. տաւարի միսը Փ. 8 կ., ոչխարինը 7 կ., իւղի Փ. 45 կ. չոր ձկան Փ. 40 կ. խաւարինը 50 կ., լոքոյինը 8 կ.։

ինդրում են մեզ տպել իրանց չնորակալութիւն
Դուքայի հայ թատրօնասէլներին, որոնք ուղա-
կեցին վերջին ներկայացումից գոյացած 50 րու-
յօգուտ յիշեալ դպրոցի չքաւոր աշակերտների:

զում են որ կուի ժամանակ հայերը հրացան չեն
ունեցել։»

Ինչպէս մեզ հաղորդում են, Ղազախում հացը
այս տարի շատ պակաս է:

Ընդհանուր հայոց ուսուցչական ժողովին ներկայ գտնվելու համար արդէն հասել են թիֆլիս մեծ բազմութեամբ հայ ուսուցիչներ այլ և այլ տեղերից: Բայց ասում են թէ կարգադրիչ յանձնաժողովը շատ դանդաղ կերպով է անում իր կարգադրութիւնները. ասում են որ եկած ուսուցիչների թւում կան և շատ չքաւորներ, բայց նրանց մինչեւ այժմ ոչ բնակարան են նշանակում, ու եւ նեւթանակն միջոր են տախիս ապօռասահ

Սղնախի մասին այսքան որ քաղաքիս արևելքան կողմի գիւղերի մէջ տարածված է անսպունների հիւանդութիւնը, այնպէս որ մեծ տարածութեան վրա դաշտերի մէջ ածած են սատակած գոմէչների ու եղների զիւկները և գարշելի զալրանուառութիւն են տարածում իրանց շորջը: Երկիւղ կայ տարափոխիկ հիւանդութեան: Անսպունների սատակացնող ախտը արիւնախառն թանչ է և աչքերի մէջ գոյանում են որդունքը, որոնք ուտեկելով միսը՝ ծակելով համնում են մինչեի ականջները: Ալիւրի պուղը այստեղ ծախում է 1 ր. 10 կ. տաւարի միսը ֆ. 8 կ., ոչիսարինը 7 կ., իւղի ֆ. 45 կ. չոր ձկան ֆ. 40 կ. խստարինը 50 կ., լօքօյինը 8 կ.:

Նոյն տեղից մեզ գրում են: «Օգոստոսի 8-
պ. Ա. Թառայեանց դասախոսութիւն արաւ հա-
աւետարանականների և կեղեցում, ուր ժողովի
էին մեծ բազմութեամբ թէ տղամարդիկ, թէ կ-
նայք և թէ երիտասարդներ: Հասարակութեա-
մեծ մասը կանանցից էր բաղվանում: Թառ-
յեանց խօսեց ապագայ սերունդի դաստիարակ-
թեան մասին: Ճողովուրդը գոհ մնաց այդ դաս-
խոսութենից և խնդրում է պարոնին որ շար-
նակէ այդ տեսակ նիւթերի վրա խօսելու: Ցա-
կալի է որ ուրիշ քաղաքների բողոքականնե-
մօտ էլ դասախոսվի այդ տեսակ բարոյական ն-
թերի վրա: Դրա օգուտը շատ պարզ է»:

ՆԵՐՔԻՆ ՀՈՒՐԵՐ

«Մշակի» ներկայ համարից սկսում ենք տպել
բացի «Միջազգային» հեռագրական գործակալու-
թեան հեռագիրներից, նոյնպէս և «Հետևիսային»
հեռագրական գործակալութեան հեռագիրները
Մենք ամեն բան ենք անում որպէս զի մեր բա-
ժանորդներին ընթերցանութեան հարուստ նիւթե-
տանք, և այդ նպատակին հասնելու համար չենք
խնայում դրամական միջոցներ։ Մենք վճռեցինք
նոր գործակալութենից ել ստանալ հեռագիրներ
աչքի առաջ ունելով, մանաւանդ, այն նշանաւոր
անցքերը, որոնք այժմ կատարվում են Եզիպատո-
սում, որոնք, մեծ աղղեցութիւն կարող են ունե-
նալ արենելեան ինսդրի վրա և որոնցով, ի հարկէ
չեն կարող չը հետաքրքիել մեր բաժանորդները։

Թիլիջանից մեզ գրում են օգտառսի 12
հետևեալը: «Մի քանի օր սրանից առաջ այրվու
էին այստեղի անտառները: Երբ հանդրին, ե
օրից յետոյ նորից սկսեցին այրվել:»

այլն.... Այն ժամանակ այդ տեղերից ստացվելու
տեղեկութիւնները, ի հարկէ, կը գետեղվեն լրա-
գրի և բքին բաժնի մէջ:

ab ovo. Ամեն բանից թանգ պէտք է լինի մարդու համար ճշմարտութիւնը Amicus Plato, sed magis amica veritas.» Ո՞ւ դա է և դա պէտք

զակը ամենքի համար հաւասար կերպով փայլէ «sol lucet omnibus», բայց վատերը պէտք գոյութեան կուկի մէջ ոչնչանան, իսկ լաւերը յ

* * *

Գիտէք, ընթերցող, ի՞նչ է նշանակում ու մք ա-
կոծել առաջնորդող յօդուածներով։ Այդ նշա-
նակում է զբել վերստաչափ մի յօդուած, որի
ամեն մի տողը հետևեալին և նախընթացին է
հակառակում, կազմել նրան ամենադարդակ, ճռճ-
ռող Գրալներից, յեղաշրջել ճշմարտովիհնը, ա-
զաւադել ուրիշի մտքերը, ծոմեռել իր հակառա-
կորդի ասածները և լցնել ամբողջ յօդուածը լ ա-
տին ական ասացուածներով, որպէս զի յօ-
դուածը աւելի գիտնական երեայ, թէե ոչ ոք չէ
հասկանում լատիներէնը։

Անի Alpha et omēga ամեն պուրլիցիստի Տամար: Պէտք է անկազմնապահ լինել, չը պէտք յափշտակվել կրքերով, պէտք է ամեն բանի մէ անկեղծ լինել: Միայն նա որ հետևում է այս տեսակ պրինցիպիներին, նա արժանի է մտնել գրականութեան սուրբ տաճարի մէջ dignus est intrare. Գողներ կան որոնք իրանք մտածել չգիտեն, բայց զողանում են պատրաստ մտքեր ուրիշ գրքերից «Doctus eum libro». Եւ այս տեսակները միմեանց փոխադարձապէս շատ են սիրում «Asinus asinum fricat.» Բայց այդ տեսակ գրականութիւնը պէտք է ոչնչացնել «Delend

թող հանդիսանան, այն ժամանակ այլ վատե
կասենք. «sic transit gloria mundi»: Սի օր
լինի այդ անշուշտ, խև առժամանակ, մինչեւ
շարունակում է եղած զբովթիւնը, statu quo,
խօսքերը թէն մնում են vox clamantis in de-
to, բայց կը գայ մի օր, երբ լաւ մարզը, vir-
nus, յազմող կը հանդիսանայ և մենք այն
մանակ կը բացականչեինք vae victis, եթէ ո-
քան գութ չունենայինք ասելու համար vade
pace: Բայց ոչ, ամեն աշխարհի առջև սրբ
օրbi յայտնում ենք որ գութ չենք ունենայ և
բացականչենք vade retro. Այն ամեն բան

«ԵՄԵՆՔ ումբակոծում ենք, իսկ գուք փամփուշտ-ներ էք արձակում» ասում են ինքնահաւան կերպով յայտնի ուղղութեան, կուր գետի ափերից փիլմօփայ պուրըլիցիստները, կամ աւելի լաւ սած հրապարակախօս սօփեստները:

Carthago». Անկիրթները միշտ սովորութիւն ունեն խօսել ex cathedra, բայց ամենալաւն է թէ նրանց պատասխանում ես, ex abrupto. Այտեսակ դարդակախօսները և մոլորեցնողները չեն աշխատում gratis pro Deo, բայց իրանց շահ-

Երժամանակ սու տօքում եմ
դուածս. Dixi.

Եւ նրանք կարծում են որ յաղթեցին: Բայց
դրանից աւելի հեշտ բան չը կայ: Ես ասի այ ի
էլ վիճելով, և սովորած չը վիճելով ոչ ի թաւ ա-
գի տութիւնը, ոչ էլ նրանից բարձր զիտու-
թիւնը, կարող եմ ձեր աշխի առջև գրել այդ տի-
սակ ու մբակուծային յօդուած:

համար: Ինչ արած. «*Homo sum et nihil humanum a me alienum puto*» և ասա ես Ել մարդկայի զգացմոնքից գրգված, ասում եմ որ այդ տեսա գրականութիւնը (Horresco referens) պէտք անմինայ հարուածել, մտրակել, անողորմ կերպո ոչնչացնել: Ի՞նչ արած. «*Dura lex, sed lex*»

Պայտ, կամայ ակամայ, ամեն մարդ կը սկսի
անչափ յարգել, ասելով թէ՝ որքան հմտութ
ունի այս մարդը....

Այդ տեսակ յօդուած զրելու գեղատոմսը
(բէցպտ) ինչպէս ասացի, այս է. զրել մի եր-
կար, բայց անմիտ յօդուած, և լցնել յօդուածը
լատինական ասացուածներով, այնպէս որ, իւրա-
քանչիւր երկու բառից յետոյ մի լատինական
ֆրազա կամ բառ զրված լինի: Փոյթ չէ, որ ոչ
որ ժի հասանակ:

Այս, ինչպէս ասեց Հին Հռոմի մի գլուխական «mors ultima ratio» բայց non est hic locuս այդքան երկարացնել մեր յօրաւածը: Միայն կասենք որ կան մարդիկ, որոնք ձգտում են իրան նպատակին ամեն ներելի, կամ աններելի միջոց ներով, per fas et nefas, բայց մինչև երբ այս հասանակին, մինչև եռո կը համբեռի հասանակին:

է, որին հետևում է ալ. Աւ. Երիցեանց (առ. Երիցեանի Փելիկոն) չի լինի):
Հարկաւոր է վերցնել ամեն տեսակ թւանշանները, որում կարող է լինել նրանց միմեանց վրա, —և ահա դուրս գայ մի գիտնական ստատիստիկան, վիճական, վիճակապահական յօդուած:

լրին քոյլ թշամշամսմբ պիտաց որ աւրդուց գործառնութեան
կը թեան մասին միայն, այլ մի շաղը տարիների
որ օրինակի համար տաս, եօթ կամ գոնէ հնադ տալ
մեր վայ: Բայց որովհետև «Մեղուն» մի տարի միայն
ամենօրեայ է եղել, իսկ «Մշակը» ահա հինգե
բորդ տարին, ուրեմն համեմատութիւնը իր նպա
ժամկին չէ համուռմ: Օրինակի համար վիճակը
զրոյդը ցոյց է տալիս որ «Մշակը» 1881 թւի
աւելի քիչ առաջնորդող յօդուածներ է ունեցե
քանի թէ «Մեղուն» նոյն տարիվայ ընթացքու
Բայց գուցէ զա բացառական տարի է եղել «Մ
շակի» համար, իսկ նախընթաց տարիներում նոյ

յօ- լրագիլը աւելի շատ առաջնորդողներ է և
նեցել։
Գիշուք վիճակագրողը ուզում է իմանալ՝ չէ
եշտ մազեր թէ սև մազեր աւելի խիստ են լինու
յեւ ահա նա հաշւում է մազերի թիւը սև մազե

բնած ուսեցող զլսր վրա ո չէք սազիր ուսացող զլսր
կրա: Բայց նա ճիշտ եղբակացութիւն դուրս բ
ըելու համար չէ կարող բաւականանալ երկու
զլիով, այլ պէտք է հաշւի մազերի թիւը բազմ
թիւ զլիների վրա և այնուհետև դուրս բերի մը
չին թիւը ուն և չեկ մազերի խտութեան:

Աթէ ուզում էք իմանալ, դիցուք, թէ ինչ քս
դաք ինչ չափով մասնակցել է այս կամ այն Ա
րագին, պէտք է վերցնէք լրագրի մի քանի տար
վայ գոյութիւնը: Վաղարշապատը շատ քիչ
մասնակցել «Մշակին» 1881 թվին. բայց գոյւ
միայն այդ 1881 թվին է որ այդ քաղաքը այ
կամ այն պատճառով շատ քիչ է մասնակցե

